

Asia: VN/27272/2025

Lausuntopyyntö sisäministeriön asetusalunnoksesta ulkoisista pelastussuunnitelmista annetun sisäministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tohmajärven kunnan lausunto

Sisäministeriölle

Asia: Lausuntopyyntö sisäministeriön asetusalunnoksesta ulkoisista pelastussuunnitelmista annetun sisäministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/27272/2025

Yleistä

Tohmajärven kunta kiittää mahdollisuudesta lausua sisäministeriön asetusalunnoksesta. Kunta pitää valtion aluehallinnon uudistuksen yhteydessä tehtäviä teknisluonteisia muutoksia perusteltuina, kun tehtäviä siirretään Lupa- ja valvontavirastolle.

Sen sijaan asetuksen liitteessä esitetty muutos vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävien ratapihojen (VAK-ratapihat) luettelossa, erityisesti Niiralan ratapihan poistaminen, herättää kunnassa vakavaa huolta.

Niiralan VAK-statuksen poistamisen vaikutukset

Niiralan raja-asema on merkittävä kansallinen ja alueellinen logistinen solmukohta, jonka tuleva asema liittyy suoraan Suomen ulkomaankaupan, huoltovarmuuden ja itäisen rajaliikenteen kehitykseen.

VAK-statusen poistaminen käytännössä tarkoittaisi, ettei vaarallisten aineiden kuljetuksia – esimerkiksi lannoitteita tai ammoniumnitraattia sisältäviä tuotteita – voisi enää kuljettaa Niiralan kautta siinä vaiheessa, jos ja kun raja tulevaisuudessa jälleen avautuu. Tämä rajoitus olisi strategisesti ongelmallinen:

- se heikentää Niiralan mahdollisuuksia palata aiemmalle liikennetasolle,
- se voi vähentää alueen kuljetusmäärien, logistiikka-alan yritysten ja alihankkijoiden toimintaedellytyksiä,
- se voi johtaa työpaikkojen menetyksiin, ja
- se kaventaa Suomen logistisia vaihtoehtoja kriisi- ja huoltovarmuustilanteissa.

Vaikka VAK-kuljetuksia ei viime vuosina ole ollut, niiden mahdollisuus on tärkeää säilyttää, jotta rajaliikenteen avautuessa Suomi kykenee nopeasti palauttamaan logistisen toimintavarmuuden ilman uusia viranomaisprosesseja.

Huoltovarmuus ja strateginen varautuminen

VAK-tuotteiden kuljetusmahdollisuuksien säilyttäminen Niiralassa liittyy myös kansalliseen huoltovarmuuteen. Esimerkiksi lannoitetuotannon ja maatalouden kannalta ammoniumnitraatti on yksi raaka-aine, ja sen kuljetusreitit ovat olleet osa Suomen kriisivalmiuden suunnittelua.

Niiralan VAK-statusen lakkauttaminen heikentäisi Suomen valmiutta ylläpitää vaihtoehtoisia huoltovarmuusreittejä erityisesti Itä-Suomen osalta. Lisäksi VAK-statusen palauttamisen menettely ja edellytykset ovat tällä hetkellä epäselviä, eikä Väylävirastollakaan ole ollut tarkkaa tietoa siitä, miten prosessi käytännössä toteutettaisiin.

Johtopäätökset ja ehdotus

Tohmajärven kunta katsoo, että Niiralan VAK-statusen poistamista ei tule toteuttaa. Tohmajärven kunta esittää, että Niiralan ratapiha säilytetään toistaiseksi asetuksen liitteessä mainittuna VAK-ratapihana. Sisäministeriön muistiossa 3.10.2025 mainitaan, että Niiralan ja Turun VAK-ratapihojen poistaminen luettelosta toisi säästöä 15 - 20.000 euroa vuodessa. Säästö on merkityksetön, kun mietitään statusen poistamista siihen nähden, mitkä menetykset tästä aiheutuu itäsuomen elinkeinoelämälle rajan mahdollisesti auetessa tulevaisuudessa.

Yhteenveto

Niiralan ratapihan asema ei ole pelkästään paikallinen kysymys, vaan osa Suomen logistista kokonaisuutta ja varautumiskykyä. Statusen säilyttäminen on vähäriskinen mutta huoltovarmuuden

kannalta tärkeä ratkaisu, jolla varmistetaan rajanylityspaikan toiminnallinen valmius tulevaisuudessa.

Tohmajärven kunta pitää tärkeänä, että valtionhallinto tarkastelee Niiralan roolia osana koko maan turvallisuus- ja huoltovarmuusverkostoa eikä tee päätöksiä, jotka voivat pitkällä aikavälillä heikentää itäisen Suomen elinvoimaa ja turvallisuutta.

Tohmajärvellä 4.11.2025 Tohmajärven kunnanhallituksen puolesta

Mikko Löppönen

Kunnanjohtaja

Tohmajärven kunta

Löppönen Mikko
Tohmajärven kunta